

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนบริเวณ ชายทะเลจังหวัดชลบุรี

Factors Effecting Waste Reduction Behaviors of the People in the Costal Area of Chonburi Province

มนีรัตน์ ภาครูป¹ เยาวภา ปฐมศิริกุล² รุจา รอดเข็ม³ ปฎิภาณ เกิดลาภ⁴ และ พงษ์สวัสดิ์ คชภูมิ⁵
Maneerat Phaktoop, Yauwapa Pathomsirikul, Ruja Rodkhem,
Patipan Kirdlap, and Pongsawat Kuhpoom

บทคัดย่อ

ขยะบริเวณชายฝั่งทะเลและในทะเลเป็นปัญหาระดับโลก การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน พฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก ระดับความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะโดยรวม 2) ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน และ 3) ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมทะเลจังหวัดชลบุรีจำนวน 400 คน ใน 5 กลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือน และกลุ่มธุรกิจประมง ด้วยวิธีการสุ่มบ้านเว้นบ้าน กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารทะเล-ธุรกิจการท่องเที่ยวสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ส่วนกลุ่มนักเรียนใช้การสุ่มโรงเรียนและสุ่มห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการทิ้งขยะชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $SD = .62$) ซึ่งมากกว่าพฤติกรรมการทิ้งขยะพลาสติกที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, $SD = .59$) มีความรู้โดยรวม และมีทัศนคติโดยรวม เรื่องการลดการทิ้งขยะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = .80$, $SD = .16$ และ $\bar{X} = 3.77$, $SD = .49$) และมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$, $SD = .92$) 2) ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชนของประชาชนพบว่า มีตัวแปร 5 ตัวที่ร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 29.40 คือ (1) ความรู้เรื่องการแยกขยะ (2) ทัศนคติทาง

¹รองศาสตราจารย์ ดร. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี

Associate Professor, Faculty of Nursing, Eastern Asia University, Pathum Thani Province.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี

Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Eastern Asia University, Pathum Thani Province.

³อาจารย์ ดร. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี

Lecturer, School of Public Health, Eastern Asia University, Pathum Thani Province.

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Assistant Professor, Faculty of Engineering, Eastern Asia University, Pathum Thani Province.

⁵อาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี

Lecturer, Faculty of Engineering, Eastern Asia University, Pathum Thani Province.

Corresponding author e-mail: maneerat@eau.ac.th

ARTICLE HISTORY: Received 10 October 2022, Revised 12 November 2022, Accepted 21 November 2022

ด้านปัญญา (3) ทักษะคิดทางด้านพฤติกรรม (4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานลดการทิ้งขยะ และ (5) การศึกษาระดับอุดมศึกษา 3) ปัจจัยทำนาย พฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก พบว่ามีตัวแปร 5 ตัวที่ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 17.10 คือ (1) ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ (2) ทักษะคิดด้านปัญญาต่อการลดการทิ้งขยะ (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานลดการทิ้งขยะ (4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา (5) เพศหญิง ผลจากการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในเชิงลึก ที่สามารถเชื่อมโยงอันตรายของขยะชุมชนและขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นบนบกและชายทะเลให้มากขึ้น และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องการลดการทิ้งขยะเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมลดการทิ้งขยะ การลดการทิ้งขยะชุมชน การลดการทิ้งขยะพลาสติก

Abstract

Coastal and marine litter is a global problem. This survey research aims to study 1) municipal waste reduction behaviors, plastic waste reduction behaviors, knowledge, attitude, and participation in waste reduction adjustment, 2) factors predicting municipal waste reduction behaviors, and 3) factors predicting plastic waste reduction behaviors. The sample was 400 people in five groups living on the seashore in Chonburi Province. Simple random sampling was used to collect data from household and fishing business groups. Houses of government officials and seafood industry-tourism businesses were excluded. As for the students, the school and classroom were randomly selected. The instrument was a questionnaire. The statistics used in this research were frequency, mean, standard deviation, and multiple regression statistics.

The results show that 1) The mean average of municipal waste reduction behaviors was at a high level (3.96, SD =.62) which was higher than the behavior of plastic waste reduction at a moderate level (2.87, SD =.59). Knowledge and attitude of waste reduction were in the high level (.80, SD =.16 and 3.77, SD =.49) but the participation in reducing waste management was at a moderate level (2.74, SD =.92). 2) five variables could predict municipals waste reduction behaviors at 29.40 percent, namely (1) knowledge of waste separation, (2) cognitive attitude, (3) behavior attitude, (4) participation in the operations, and (5) higher education. 3) five variables together predicted plastic waste reduction behaviors at 17.10 percent, namely (1) knowledge of waste impacts, (2) cognitive attitudes, (3) participation in the operations, (4) higher education, and (5) female. The results of this research suggest that government and relevant agencies should encourage people to have in-depth knowledge of the dangers of municipal and plastic waste and encourage people to participate in the waste reduction operation.

Keywords: Waste reduction behaviors, Municipals waste reductions, Plastic waste reduction

บทนำ

ขยะบริเวณชายหาดมีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทัศนียภาพ การท่องเที่ยว และสุขอนามัย กล่าวคือ ทำให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายหาดและทะเลเสื่อมโทรม เกิดมลภาวะทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์และพืช ทำให้เกิดความเสียหายทางด้านสาธารณสุข ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้สูญเสียรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน (Hu. 2020; Landrigan et al. 2020) ขยะชายหาดนั้นเกิดจาก ขยะที่สะสมในพื้นที่และขยะที่มาจากกระแสน้ำ ซึ่งจากการสำรวจขยะชายหาดทั่วโลกระหว่างปี พ.ศ.2532-2555 พบว่า ร้อยละ 80 เป็นพวกบุหรี่/ก้นกรองบุหรี่ ฝาและจุกขวด หนีบท่อ/ภาชนะบรรจุอาหาร ถังกระดาษ และพลาสติก ถ้วย งาน ซ้อน ส้อม มีด ขวดเครื่องดื่มพลาสติก ขวดเครื่องดื่มแก้ว กระจังเครื่องดื่มหลอดและแท่งคนเครื่องดื่ม และเชือก ซึ่งสรุปว่าเป็นขยะพลาสติกมากถึงร้อยละ 89 (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. 2555) หน่วยงานหลายภาคส่วนได้พยายามแก้ไขปัญหานี้มานานเกินกว่า 58 ปี (Ryne. 2015 cited in Williams & Rangel-Buitrago. 2019: 648) แต่การกำจัดขยะบริเวณชายหาดนั้นไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ทั้งนี้เนื่องจากหนึ่งในปัญหาสำคัญเกิดจากพฤติกรรมมนุษย์ ที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายหาด

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตภาคตะวันออกของประเทศไทย และมีพื้นที่ติดชายทะเลยาวประมาณ 170.17 กิโลเมตร และประสบปัญหาขยะชายฝั่งมาตลอด ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดชลบุรีได้วางแผนแก้ไขมาตลอดแต่ก็ยังประสบปัญหาดังกล่าว โดยพบว่าเขตพื้นที่อำเภอศรีราชา อำเภอสัตหีบ มีปัญหาเรื่องการทิ้งขยะในที่สาธารณะ เขตพื้นที่อำเภอเกาะสีชังมีปัญหาขยะมูลฝอยจากชุมชนและเรือขนถ่ายสินค้า (องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. 2561: 88-89) นอกจากนี้ชายหาดบางแสน สวนสาธารณะเกาะลอยอำเภอศรีราชา ชายหาดทะเลอำเภอสัตหีบ พบว่ามีขยะบริเวณชายหาดเป็นจำนวนมากทับถมอยู่ตามแนวชายฝั่ง ซึ่งปัญหาขยะนี้ส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากพฤติกรรมการทิ้งขยะชุมชน (municiple waste) และการใช้พลาสติกของคนในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้คณะนักวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน และการลดการทิ้งขยะพลาสติก ของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางและฐานข้อมูลในการจัดการปัญหาของบริเวณชายฝั่งทะเลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก ความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะโดยรวม ทักษะคิดเรื่องการลดการทิ้งขยะโดยรวม และการมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะโดยรวม ของประชาชนบริเวณชายทะเล จังหวัดชลบุรี

2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก ใน 13 ตัวแปร ได้แก่ 1) เพศ 2) ระดับการศึกษา 3) ความรู้เรื่องประเภทและแหล่งกำเนิดของขยะ 4) ความรู้เรื่องการแยกขยะ 5) ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ 6) ความรู้เรื่องวิธีการกำจัดขยะ 7) ทักษะคิดทางปัญญาต่อการลดการทิ้งขยะ 8) ทักษะคิดทางด้านอารมณ์ต่อการลดการทิ้งขยะ 9) ทักษะคิดทางด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ 10) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการลดการทิ้งขยะ 11) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการลดการทิ้งขยะ 12) การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ในการลดการทิ้งขยะ 13) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการลดการทิ้งขยะ

สมมติฐานการวิจัย

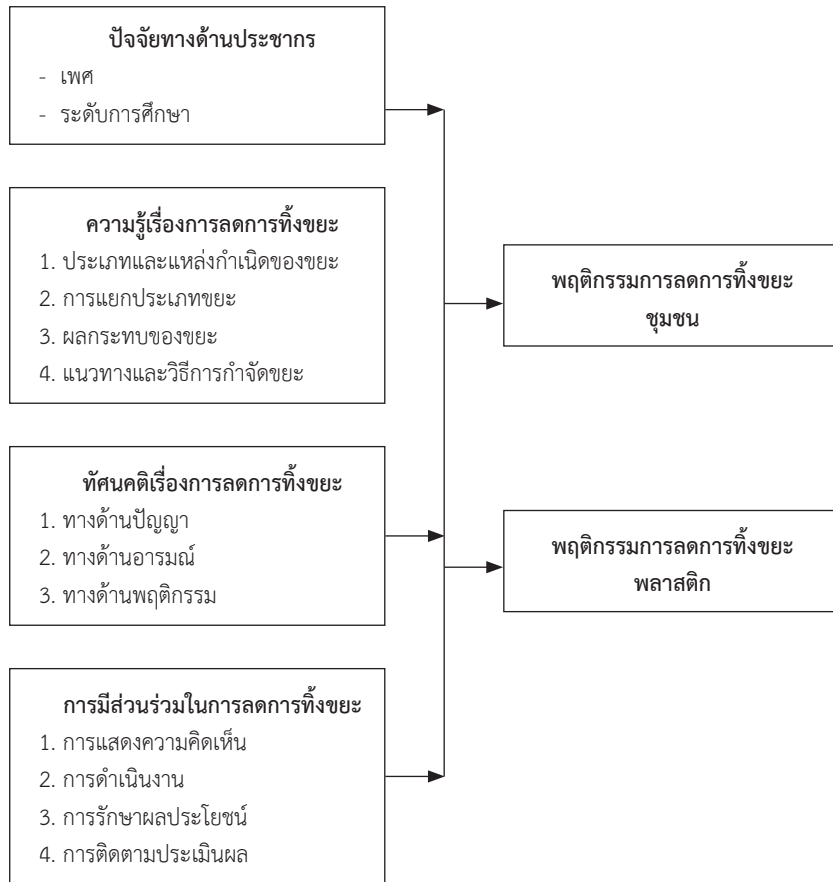
เพศ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องประเภทและแหล่งที่กำเนิดของขยะ ความรู้เรื่องการแยกขยะ ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ ความรู้เรื่องวิธีการกำจัดขยะ ทักษะคิดทางปัญญาต่อการลดการทิ้งขยะ ทักษะคิดทางด้านอารมณ์ต่อการลดการทิ้งขยะ ทักษะคิดทางด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการลดการทิ้งขยะ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการลดการทิ้งขยะ การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์จากการลดการทิ้งขยะ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการลดการทิ้งขยะ สามารถทำนาย พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติกของประชาชนแถบชายทะเลจังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก ของประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลจังหวัดชลบุรี ตัวแปรตามคือพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชนและพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก ส่วนตัวแปรต้นคือ เพศ ระดับการศึกษา ความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะ 4 ด้าน ทักษะคิดเรื่องการลดการทิ้งขยะ 3 ด้าน การมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะ 4 ด้าน โดยทำการศึกษาในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม - ธันวาคม 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตามแนวคิดและทฤษฎี Planned Behavior Theory ที่คิดค้นโดย Fishbein & Ajzen (1975: 335 -381) กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นจะต้องได้รับอิทธิพลจากตัวแปร 3 ตัว คือ ทักษะคิด การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดย ทักษะคิด เป็นองค์ประกอบที่มีความซับซ้อน ประกอบด้วย 3 ส่วนที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ (1) องค์ประกอบทางปัญญา คือการรับรู้และความเชื่อ (2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ จะสะท้อนถึงความรู้สึกชอบไม่ชอบเกี่ยวกับสิ่งที่อ้างอิง และ (3) องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม ที่จะสะท้อนถึงแนวโน้มด้านการกระทำ (Adam et al. 2021: 1-12) ส่วนทฤษฎี KAP Theory จะให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัวคือความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ ว่ามีความสำคัญและเกี่ยวข้องกัน โดยความรู้จะมีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนทักษะคิด นั้นอาจจะเกิดจากความรู้ส่งผลต่อทักษะคิดและส่งผลต่อพฤติกรรม หรือทักษะคิดส่งผลต่อพฤติกรรมเลยก็ได้ (Schwartz. 1975 อ้างถึงใน อธิราพร ต้นทีปธรรม, 2554 หน้า 15-19) และเนื่องจากปัญหาขยะ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) มีส่วนในการประเมินผลโครงการ (Cohen & Uphoff. 1980 อ้างถึงใน รัชชานภิก รัชตะวรรณและคณะ. 2561: 234) ส่วนปัจจัยทางด้านประชากร พบว่ามีตัวแปรเด่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการกำจัดขยะคือ เพศ โดยพบว่าเพศที่ต่างกัน มีความแตกต่างกันในการนำสิ่งของกลับมาใช้ใหม่ ส่วนระดับการศึกษา พบว่าคนที่มีการศึกษาระดับสูง จะมีพฤติกรรมการนำมาใช้ซ้ำ (recycle) มากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า (Bezzina & Dimech. 2011: 468-470) ด้วยเหตุนี้จึงนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากรคือ เพศ และระดับการศึกษา ความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะ (4 หัวข้อ) ทัศนคติเรื่องการลดการทิ้งขยะ (3 ด้าน) การมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะ (4 ด้าน) ต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน และพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่บริเวณชายทะเล จังหวัดชลบุรี ในอำเภอที่มีพื้นที่ติดชายทะเล ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอสัตหีบ และ อำเภอสัตหีบที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,230,477 คน (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2562) ส่วนกลุ่มตัวอย่างนั้นคัดเลือกมาจากประชากรข้างต้น โดยทำการสุ่มอำเภอที่มีพื้นที่ติดชายทะเลมา 1 อำเภอคือ อำเภอสัตหีบ และเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ติดชายทะเลอำเภอสัตหีบนั้นนานเกิน 1 ปีขึ้นไป ไม่มีปัญหาสุขภาพจิต และยินดีเข้าร่วมการวิจัย การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูป ทาโร ยามาเน่ (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562: 16-18) โดยกำหนดความคลาด

เคลื่อนที่ยอมรับได้คือร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ประกอบด้วยบุคคล 5 กลุ่ม ๆ ละ 80 คน ดังนี้คือ 1) กลุ่มครัวเรือน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐและผู้ที่ทำหน้าที่ทางศาสนิก 3) กลุ่มนักเรียน 4) กลุ่มธุรกิจประมง และ 5) กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอุตสาหกรรมอาหารทะเล

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มครัวเรือนและกลุ่มธุรกิจประมง ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มบ้านเว้นบ้าน กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐและผู้ที่ทำหน้าที่ทางศาสนิก และชุมชนกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารทะเลและธุรกิจท่องเที่ยว ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ชุมชนในพื้นที่โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มห้องเรียนและใช้ นักเรียนทั้งห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามมีทั้งสิ้น จำนวน 6 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) แบบสอบถามความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะ มีจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ 3) แบบสอบถาม เรื่องทัศนคติเรื่องการลดการทิ้งขยะ มีจำนวนทั้งหมด 19 ข้อ 4) แบบสอบถามมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะ มีทั้งหมด 15 ข้อ แบบสอบถามพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน จำนวน 10 ข้อ และพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก มีจำนวน 6 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) ด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาช (Cronbach alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะ ทัศนคติต่อการลดการทิ้งขยะการมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะ และพฤติกรรมลดการทิ้งขยะ เท่ากับ 0.71, 0.77, 0.95 และ 0.83 ตามลำดับ ซึ่งในการกำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาชที่น่าเชื่อถือได้นั้นควรมีค่าขั้นต่ำที่ 0.70 ขึ้นไปสำหรับใช้ในการวิจัย (ศรีณีย์ พิมพ์ทอง. 2564: 151)

การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะรายข้อ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ในการหาค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้รายข้อ และรวม แปลความหมายของคะแนนโดยใช้มาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับแทน 5 ความหมายคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (1-0)/5 = 0.20 \end{aligned}$$

ค่าคะแนน	การแปลความหมายของคะแนน
0.00 - 0.20	มีความรู้น้อยที่สุด
0.21 - 0.40	มีความรู้น้อย
0.41 - 0.60	มีความรู้ปานกลาง
0.61 - 0.80	มีความรู้มาก
0.81 - 1.00	มีความรู้มากที่สุด

ส่วนเกณฑ์การแปลผล ทศนคติเรื่องการลดการทิ้งขยะ การมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะ และ พฤติกรรมลดการทิ้งขยะ ใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 103)

1.00 - 1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
2.51 - 3.50	หมายถึง	อยู่ระดับปานกลาง
3.51 - 4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
4.51 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ หน่วยงานรัฐ ในท้องถิ่น สาธารณสุขตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อชี้แจงรายละเอียดและขออนุญาตทำการเก็บ ข้อมูลในพื้นที่ โดยใช้ผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ และนักวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยจะมีการชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลทราบก่อนทำการเก็บ แบบสอบถาม จะทำการเก็บข้อมูลเมื่อผู้วิจัยพร้อม โดยไม่รบกวนเวลาของผู้วิจัยมากเกินไป ส่วนการ เก็บข้อมูลในเด็กนักเรียน จะขออนุญาตจากทางโรงเรียน และผู้ปกครอง

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะประชาชนบริเวณชายทะเล จังหวัดชลบุรี

พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนบริเวณชายทะเลอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 62.00 อายุ ต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 21.50 สถานภาพของคนในชุมชนเป็นกลุ่ม ประชาชนทั่วไปสูงที่สุด ร้อยละ 72.70 ระดับการศึกษาประถมศึกษาศึกษามากที่สุด ร้อยละ 47.30 เป็นกลุ่ม ที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-30,000 บาท ร้อยละ 30.00 ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ นาน 16 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 46.70

2. พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก ความรู้เรื่อง การลดการทิ้งขยะโดยรวม ทศนคติเรื่องการลดการทิ้งขยะโดยรวม และการมีส่วนร่วมในการลด การทิ้งขยะโดยรวม ของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ย พฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $SD = .62$) ซึ่งมากกว่าพฤติกรรมลดการ ทิ้งขยะพลาสติกซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, $SD = .59$) มีความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะโดย รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = .80$, $SD = .16$) มีทัศนคติโดยรวมต่อเรื่องการลดการทิ้งขยะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, $SD = .49$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะโดยรวมนั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$, $SD = .92$)

ตารางที่ 1: คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก ความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะ ทักษะคิดเรื่องการลดการทิ้งขยะ และการมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะ ของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี (n=400)

ตัวแปร	Range	$\bar{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน	1-5	3.96	.62	มาก
2. พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะพลาสติก	1-5	2.87	.59	ปานกลาง
3. ความรู้เรื่องการลดการทิ้งขยะโดยรวม	0-1	0.80	.16	มาก
4. ทักษะคิดต่อการลดการทิ้งขยะโดยรวม	1-5	3.77	.49	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะโดยรวม	1-5	2.74	.92	ปานกลาง

3. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการทิ้งขยะชุมชนของประชาชนบริเวณชายทะเล จังหวัดชลบุรี

จากตารางที่ 2 พบว่า มีตัวแปร 5 ตัวที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการทิ้งขยะชุมชนของประชาชน บริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี คือ 1) ความรู้เรื่องการแยกขยะ (Know2) 2) ทักษะคิดด้านปัญญาเรื่องการลดการทิ้งขยะ (ATT1) 3) ทักษะคิดด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ (ATT3) 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการลดการทิ้งขยะ(PAR2) 5) การศึกษาระดับอุดมศึกษา (EDUU) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน ได้ร้อยละ 29.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ สมการคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\bar{Y} = b_0 + b_1\text{Know2} + b_2\text{ATT1} + b_3\text{ATT3} + b_4\text{PAR2} + b_5\text{EDUU}$$

พฤติกรรมการลดการทิ้งขยะชุมชน = 11.877 - .603 ความรู้เรื่องการแยกขยะ + .656 ทักษะคิดด้านปัญญาเรื่องการลดการทิ้งขยะ + .169 ทักษะคิดด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ + 1.394 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานลดการทิ้งขยะ + 1.747 การศึกษา (ระดับอุดมศึกษา)

ตารางที่ 2: ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ในการพยากรณ์พฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชนของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t-value	SSE	Tolerance	VIF
1. ความรู้เรื่องประเภทและแหล่งกำเนิดของขยะ (Know1)	.027	.153	0.592	.258	.877	1.141
2. ความรู้เรื่องการแยกขยะ (Know2)	-.603	-.102	-2.169*	.278	.828	1.207
3. ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ (Know3)	-.033	.001	.001	.275	.911	1.098
4. ความรู้เรื่องแนวทางและวิธีการทิ้งขยะ (Know4)	.108	.021	.464	.021	.911	1.098
5. ทศนคติด้านปัญญาเรื่องลดการทิ้งขยะ (ATT1)	.656	.319	6.761***	.097	.825	1.211
6. ทศนคติด้านอารมณ์ต่อการลดการทิ้งขยะ (ATT2)	.117	.099	1.757	.067	.579	1.726
7. ทศนคติด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ (ATT3)	.254	.143	2.673**	.095	.644	1.553
8. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการลดการทิ้งขยะ (PAR1)	.625	.097	1.330	.467	.387	2.585
9. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการลดการทิ้งขยะ (PAR2)	1.109	.187	2.715**	.408	.264	3.790
10. การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ต่อการลดการทิ้งขยะ (PAR3)	.449	.082	.985	.456	.275	3.633
11. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการลดการทิ้งขยะ (PAR4)	-.557	-.096	-1.173	.475	.933	1.072
12. การศึกษาระดับมัธยม (EDUM)	1.060	.635	1.668	.635	.799	1.265
13. การศึกษาระดับอุดมศึกษา (EDUU)	1.747	.112	2.330*	.750	.799	1.251
14. เพศหญิง (Female)	.819	.057	.064	.570	.934	1.071
ค่าคงที่ (constance)	11.877		4.109**	2.890		

R = 0.542, R² = 29.40, F = 12.11, *** P-value <.001, SSE = 5.939, Durbin-Watson = 1.669

กลุ่มอ้างอิง: เพศชาย และ ระดับการศึกษาประถมศึกษา

4. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก ของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี

จากตารางที่ 3 พบว่า มีตัวแปร 5 ตัวที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติกของประชาชน บริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี คือ 1) ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ (Know3) 2) ทศนคติด้านปัญญาเรื่องลดการทิ้งขยะ (ATT1) 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการลดการทิ้งขยะ 4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา 5) เพศหญิง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก ได้ร้อยละ 17.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ สมการคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1\text{Know3} + b_2\text{ATT1} + b_3\text{PAR2} + b_4\text{EDUU} + b_5\text{Female}$$

พฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก = 8.730 + .415 ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ -.160
ทัศนคติด้านปัญญา + .560 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน + 1.826 การศึกษา(ระดับอุดมศึกษา)
+1.328 เพศหญิง

ตารางที่ 3: ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ในการพยากรณ์พฤติกรรมลดการ
ทิ้งขยะพลาสติกของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	t-value	SSE	Tolerance	VIF
1. ความรู้เรื่องประเภทและแหล่งกำเนิดของขยะ (Know1)	.146	.039	.781	.186	.870	1.148
2. ความรู้เรื่องการแยกขยะ (Know2)	.210	.053	1.053	.200	.834	1.199
3. ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ (Know3)	.415	.102	2.097*	.198	.911	1.098
4. ความรู้เรื่องแนวทางและวิธีการทิ้งขยะ (Know4)	.313	.094	1.876	.167	.856	1.168
5. ทัศนคติด้านปัญญาเรื่องลดการทิ้งขยะ (ATT1)	-.160	-.117	-2.189*	.073	.755	1.325
6. ทัศนคติด้านอารมณ์ต่อการลดการทิ้งขยะ (ATT2)	.040	.055	.925	.043	.605	1.653
7. ทัศนคติด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ (ATT3)	.064	.052	.928	.069	.693	1.444
8. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการลดการทิ้งขยะ (PAR1)	.800	.187	2.354	.340	.341	2.932
9. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการลดการทิ้งขยะ (PAR2)	.560	.142	1.901*	.294	.386	2.589
10. การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ต่อการลดการทิ้งขยะ (PAR3)	-.304	-.084	-.927	.328	.264	3.790
11. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการลดการทิ้งขยะ (PAR4)	.142	.037	.415	.342	.275	3.633
12. การศึกษาระดับมัธยม (EDUM)	.745	.084	1.619	.460	.791	1.265
13. การศึกษาระดับอุดมศึกษา (EDUU)	1.826	.175	3.390**	.539	.805	1.243
14. เพศหญิง (Female)	1.328	.156	3.239**	.410	.934	1.071
ค่าคงที่ (constance)	8.730		4.018***	2.173		

R = 0.414, R² = 17.10, F = 5.678, *** P-value <.001, SSE = 3.847, Durbin-Watson = 1.478

กลุ่มอ้างอิง: เพศชาย และ ระดับการศึกษาประถมศึกษา

อภิปรายผล

1. การพยากรณ์พฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชนของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี

จากผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปร 5 ตัวที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน ของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี คือ 1) ความรู้เรื่องการแยกขยะ 2) ทศนคติด้านปัญญาเรื่องการลดการทิ้งขยะ 3) ทศนคติด้านอารมณ์ต่อการลดการทิ้งขยะ 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการลดการทิ้งขยะ 5) การศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 29.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลการศึกษานี้ แตกต่างจากการศึกษาของ Amin et al. (2021: 6) ที่พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์อ่าว Lombok ประเทศอินโดนีเซีย ในทิศทางบวก ($r = 0.67$) ในขณะที่การวิจัยครั้งนี้พบในทางตรงกันข้ามว่า ความรู้เรื่องการแยกขยะมีอิทธิพลทางด้านลบต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน ($b1 = -.603, p < .05$) แต่ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Amin et al. (2021: 6-7) ที่พบว่าทศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการอนุรักษ์อ่าว Lombok ($r=0.43$) และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีการปฏิบัติที่ดีกว่า ผู้ที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชมพูนุช ชัยรัตน์ และ ณัฐพล เมฆแดง (2564: 30-48) ที่พบว่ามีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำให้พฤติกรรมกาจำกัดขยะของคนในชุมชนดีขึ้น มีการคัดแยกขยะครัวเรือนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 81.48

เหตุผลที่ ทศนคติทางด้านปัญญาเรื่องการลดการทิ้งขยะ ทศนคติด้านพฤติกรรมต่อการลดการทิ้งขยะ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการลดการทิ้งขยะ มีอิทธิพลในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากทศนคติทางด้านปัญหานั้นเป็นความเชื่อหรือความคิดโดยใช้เหตุผลต่อวัตถุหรือเรื่องนั้น ถ้าคนมีความเชื่อโดยมีเหตุผลว่าพฤติกรรมที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ คนก็จะทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น (Millar & Tesser. 1986: 270-271) ส่วนทศนคติทางด้านพฤติกรรม เป็นความรู้สึกที่จะแสดงพฤติกรรมเมื่อพบเห็นกับเหตุการณ์นั้น การที่คนในชุมชนที่อยู่บริเวณชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว พบเห็นขยะในชุมชนมาก ซึ่งขยะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวน้อยลงทำให้ผลประโยชน์ต่อคนในชุมชนน้อยลง คนในชุมชนจึงเกิดความรู้สึกที่จะแสดงพฤติกรรมในทิศทางบวกต่อการลดการทิ้งขยะชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการลดขยะนั้นเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยตรง และในอีกทางหนึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการลดขยะ จะมีผลทางด้านจิตใจที่ทำให้เกิดความตระหนักต่อปัญหานั้น บุคคลใดที่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้มีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นดีขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น มีความชัดเจนต่อเนื้อหาในเรื่องนั้น มีความเป็นเหตุเป็นผล เกิดความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ต่อสิ่งนั้น เพิ่มทักษะการพูดการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ที่จะสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ (Susak. 2016: 5-10) ระดับการศึกษา นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลของการศึกษา จะทำให้คนเกิดความรู้ เกิดความตระหนัก เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ ที่วิพากษ์วิจารณ์ หรืออธิบายได้ถึงถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมว่าเป็นสิ่งจำเป็น เข้าใจความเสี่ยงของสุขภาพที่เกิดจากการมีพฤติกรรมนั้น จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Arlinghaus & Johnston. 2018: 113) แต่การศึกษานั้นมีหลายระดับ ถ้ามีความรู้ไม่เพียงพอก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

ผู้ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการเรียนการสอนในระบบ ที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษามีความรู้ดีกว่า รู้จักการแสวงหาความรู้ เข้าใจเหตุผลในเรื่องการอนุรักษ์ชายทะเลได้ดีกว่ากลุ่ม มัธยมศึกษาและประถมศึกษา

ประชาชนแถบชายทะเลจังหวัดชลบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นาน 16 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 46.70 และส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพประมง และมีรายได้จากอุตสาหกรรมประมงเมื่อระยะเวลาเปลี่ยนไป การมีขยะบริเวณชายฝั่ง ทำให้ระบบนิเวศชายฝั่งเสื่อมโทรม มีผลกระทบต่อการค้าเดินชีวิตประจำวันของคนท้องถิ่น ทำให้ชาวประมงที่มีอาชีพจับสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งทะเลจับสัตว์น้ำได้ยากขึ้น ต้องแล่นเรือออกไปจับสัตว์น้ำไกลชายฝั่งมากขึ้น ใช้เวลาห่างครอบครัวจำนวนวันเพิ่มขึ้น จึงส่งผลทำให้คนในท้องถิ่นเกิดการรับรู้ว่าการมีขยะบริเวณชายฝั่งและในทะเล ทำให้ไม่มีสัตว์ทะเลบริเวณใกล้ฝั่ง ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งนั้นประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งรับรู้และเห็นเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า การมีขยะชายฝั่งมีผลทำให้มีนักท่องเที่ยวน้อยลง ด้วยเหตุนี้จึงมีทัศนคติทางปัญญาและทัศนคติทางด้านพฤติกรรมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน นอกจากนี้ในจังหวัดชลบุรียังมีสถาบันที่สามารถส่งเสริมความรู้ ความเชื่อทางปัญญาให้แก่คนในท้องถิ่น ได้แก่ สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา และพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทยที่ตำบลเสม็ด อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ทำให้คนในท้องถิ่นได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทะเลและชายฝั่งที่ถูกต้อง มีทัศนคติทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล ประกอบกับมีการรณรงค์การเก็บขยะตามชายหาด การดำน้ำเก็บขยะจากอาสาสมัคร การพบเห็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้และการมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชนในทิศทางบวก

ในการกำจัดขยะที่ถูกต้องควรจะมีการแยกขยะก่อนทิ้ง และนำขยะที่แยกนั้นไปกำจัดให้เหมาะสมกับประเภทแต่ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าความรู้เรื่องการแยกประเภทของขยะมีผลทางด้านลบต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะชุมชน ($b_1 = -.603, p < .05$) ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากประชาชนแถบชายทะเลจังหวัดชลบุรีมีความรู้ที่ดีต่อเรื่องการแยกขยะ แต่ประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจต่อพฤติกรรมลดการแยกขยะทิ้ง ถึงแม้หน่วยงานท้องถิ่นจะตั้งถังขยะแยกว่าเป็นขยะเปียก ถังขยะแห้ง ถังขยะอันตราย แต่เมื่อเจ้าหน้าที่เก็บขยะก็จะเก็บขยะโดยเทรวมกันในรถขยะทำให้ชาวบ้านเห็นว่าการแยกขยะนั้นไม่มีประโยชน์เพราะสุดท้ายก็นำมาเทรวมกันอยู่ดี และชุมชนชายทะเลในจังหวัดชลบุรีบางแห่งยังไม่สามารถจัดการขยะของชุมชนที่ดีได้ มีการเทขยะกองรวมกันอยู่ริมถนน จากปัญหาการบริหารจัดการเก็บขยะที่ไม่สามารถจัดเก็บขยะให้หมดได้ใน 1 วัน ทำให้ชาวบ้านที่สัญจรผ่านไปมามองเห็นว่าขยะที่นำมากองรวมกันนั้นไม่มีการแยกขยะ ด้วยเหตุนี้ ความรู้เรื่องการแยกขยะจึงมีผลทางด้านลบต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะ

2. การพยากรณ์พฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก ของประชาชนบริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี

พบว่า มีตัวแปร 5 ตัวที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติกของประชาชน บริเวณชายทะเลจังหวัดชลบุรี คือ 1) ความรู้เรื่องผลกระทบของขยะ 2) ทัศนคติด้านปัญญาเรื่องการลดการทิ้งขยะ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการลดการทิ้งขยะ 4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา 5) เพศหญิง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดการทิ้งขยะพลาสติก ได้ร้อยละ 17.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การที่คนมีความรู้เรื่องผลกระทบของขยะพลาสติกว่า เป็นภัยคุกคามต่อสัตว์และมนุษย์ คนก็จะมีจิตสำนึกต่อการลดมลภาวะจากพลาสติก ให้ความร่วมมือในการนำพลาสติกกลับมาใช้ใหม่ มีการคัดเลือกสินค้าที่มีอัตราการรีไซเคิลสูง หลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกที่ไม่จำเป็น (Sanda et al. 2020: 1-27) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Soares et al (2021: 1-8) ที่พบว่า การรับรู้ผลถึงผลกระทบของพลาสติกว่าเป็นภัยคุกคามระบบเศรษฐกิจและสังคมผลกระทบต่อสุขภาพและผลกระทบทางระบบนิเวศนั้น สามารถทำนายพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Testa (2018: 1-8) ที่พบว่าประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำความสะอาดชายหาด จะเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทางทะเลที่สูงกว่าผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการทำความสะอาดชายหาด (Wyles et al. 2017 cited in Testa. 2018: 2-3) และผู้ที่มีการศึกษาสูงจะรับรู้และเข้าใจภัยคุกคามที่เกิดจากของเสียที่เกิดจากการใช้พลาสติก โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่านั้นเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกครั้งเดียวแล้วทิ้งสูงถึงร้อยละ 71.3 และสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (Adam et al. 2021: 7) สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าผู้หญิงลดการใช้พลาสติกครั้งเดียวแล้วทิ้งเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าชาย (Soares et al. 2021: 5) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Abun et al. (2019: 124) ที่พบว่าทัศนคติทางปัญญาโดยรวมไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจาก ความรู้เป็นอาวุธในการช่วยให้เรียนรู้ทักษะใหม่ในการดูแลสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรับรู้ถึงผลกระทบของขยะพลาสติกว่าส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจะทำให้คนสนใจที่จะลดการใช้พลาสติก หรือใช้พลาสติกที่ย่อยสลายง่าย ส่วนระดับการศึกษา นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลของการศึกษา จะทำให้คนเกิดความรู้เกิดความตระหนัก เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ ทิวพากย์วิจารณ์ หรืออธิบายได้ถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมว่าเป็นสิ่งจำเป็น เข้าใจความเสี่ยงของสุขภาพที่เกิดจากการมีพฤติกรรมนั้น จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Arlinghaus & Johnston. 2018: 113) ส่วนเพศหญิง เป็นผู้ที่มีความบทบาทสำคัญในครัวเรือน จึงเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมมากทั้ง ในเรื่องการผลิตขยะ การคัดแยกขยะ และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Women Engage for a Common Future. 2018: 45) ผู้หญิงไทยในเขตชายทะเลจังหวัดชลบุรี ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดส่วนใหญ่อีกต้องทำงานบ้าน และมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจครัวเรือน และการจัดการขยะเช่นกัน

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ทัศนคติด้านปัญญามีอิทธิพลทางด้านลบต่อพฤติกรรมการปรับลดการใช้พลาสติก ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติทางปัญญานั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้ ความคิด และการตัดสินใจต่อวัตถุนั้น ที่มีหลายองค์ประกอบที่มีความซับซ้อน (Droplet & Aaker. 2002: 59) ทัศนคติทางด้านปัญญาที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะต้องเป็นปัญญาที่มองเห็นว่าพลาสติกนั้นทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง แต่ถ้าทัศนคติทางด้านปัญญาไม่มีความเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้งและชัดเจนมากพอ จะทำให้คนต่อต้านหรือหลีกเลี่ยงต่อพฤติกรรมนั้น (Adam et al. 2021: 1-12) เนื่องจากพลาสติกเป็นวัตถุที่มีทั้งโทษและประโยชน์ หลายคนตระหนักว่าขยะพลาสติกก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม แต่จากการใช้พลาสติกในชีวิตประจำวันหลายอย่าง ที่ทำให้เกิดความสะดวกสบาย เช่น การใช้ถุงพลาสติกบรรจุของ แก้วน้ำพลาสติก กล่องพลาสติก/จานพลาสติกบรรจุอาหาร ขวดน้ำพลาสติก เสื้อผ้าเส้นใยพลาสติก และอื่น ๆ ทำให้คนรับรู้เรื่องพลาสติกทั้งทางด้านดีและเสีย ด้วยเหตุนี้พลาสติกจึงทำให้เกิดความสับสนหรือคลุมเครือถึงอันตรายของพลาสติกในกลุ่มคน

เหล่านี้ ความสับสนที่เกิดขึ้นจึงอาจไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการลดขยะพลาสติก (Hahn et al. 2021: 1-2) ประชาชนแถบชลบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็เช่นกันคุ้นชินกับการใช้พลาสติกในชีวิตประจำวันเพื่อความสะดวกสบาย และมีการใช้พลาสติกกันมาก ถึงแม้จะรับรู้ถึงผลกระทบของขยะพลาสติกแต่ก็เป็นในภาพรวม ไม่ได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงแม้จะมีการรณรงค์ให้มีการลดการใช้พลาสติกก็ตามแต่ก็ไม่มีผลในทางปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้จึงพบเห็นว่ามีการใช้พลาสติกกันอย่างแพร่หลายตามร้านค้าและประชาชนทั่วไป รวมทั้งพบเห็นขยะพลาสติกตามชายหาด กองขยะ และตามถนน คนในท้องถิ่นยังใช้ถุงพลาสติกครั้งเดียวแล้วทิ้ง ยังซื้อน้ำดื่มที่บรรจุขวดพลาสติก ใช้หลอดพลาสติกในการดื่มน้ำ ส่วนการนำแก้วหรืออุปกรณ์ส่วนตัวไปใส่น้ำดื่มนั้นก็ยังมีน้อย

การวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า

1. ควรเพิ่มความรู้ข้อมูลในเชิงลึกให้แก่ชุมชนในเรื่องขยะชุมชน และขยะพลาสติกที่สามารถเชื่อมโยงอันตรายของขยะชุมชน และขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นบนบกและในทะเลให้มากขึ้น เพื่อให้เพิ่มความตระหนักในการลดการทิ้งขยะชุมชนและการลดการทิ้งขยะพลาสติกเพิ่มขึ้น
2. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการลดขยะในพื้นที่ ซึ่งจะเพิ่มเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการเพิ่มความรู้ ทักษะจิตทางบวก ที่มีผลต่อพฤติกรรมลดการทิ้งขยะเพิ่มขึ้น
3. หน่วยงานท้องถิ่นควรปรับปรุงวิธีการจัดเก็บขยะและแยกขยะเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน
4. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในพื้นที่บริเวณชายทะเลจังหวัดอื่นเพิ่มขึ้นและศึกษาในตัวแปรอื่นเพิ่มขึ้น เช่น การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม มาตรการแรงจูงใจ มาตรการทางกฎหมาย แรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจ บรรทัดฐานของคนในสังคม และอิทธิพลของสื่อ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2562). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2562, จาก <http://data.cbo.moph.go.th/DATA-PERSON.php>
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2555). สถานการณ์ขยะทะเลปี พ.ศ. 2555. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2565, จาก [https:// km.dmcr. go.th/c_260/d_393](https://km.dmcr.go.th/c_260/d_393)
- ชมพูนุช ชัยรัตน์ และ ณัฐพล เมฆแดง. (2564). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น. 5(1): 29-49.
- ธีราพร ต้นที่ธรรม. (2554). การใช้เฟสบุ๊คที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รศ.ดร.นิตยา รัชตะวรรณ วัฒนวรรณ แก้วกระจ่าง วรณรัตน์ จงเขตกิจ ปิยะพร พรหมแก้ว ดาลิมา สาแดงสาร และดลปภัฏ ทรงเลิศ. (2561). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 11(1): 231-238.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเนะ และเครจซี-มอร์แกน. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา. 8(1): 11-28.

- ศรีณย์ พิมพ์ทอง. (2564). **การพัฒนาเครื่องมือวัดในการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: บริษัทบุ๊คพลัส จำกัด.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. (2561). **ส่วนที่ 1.2 ประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในจังหวัดชลบุรี**. ชลบุรี: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี.
- Abun, D.; Magallanes, T.; Encarnacion, M.J.; Alkalde, F.; & Somera, K. (2019). Investigation of Cognitive and Affective Attitude of Students toward Environment and Their Environmental Behavioural Intention to Join Environmental Movement and Energy Conservation. **The International Journal of Business Management and Technology**. 3(6): 110-129.
- Adam, I.; Walker, T.R.; Claytond, C.A.; & Bezerra, J.C. (2021). Attitudinal and Behavioural Segments on Single-Use Plastics in Ghana: Implications for Reducing Marine Plastic Pollution. **Environmental Challenges**. 4(2021): 1-12.
- Arlinghaus, K.R.; & Johnston. C. A. (2018). Advocating for Behavior Change with Education. **American Journal Lifestyle Medicine**. 12(2): 113-116.
- Amin, MA, AL; Adrianto, L.; Kusumastanto, T.; & Imran, Z. (2021). Community Knowledge, Attitudes and Practices towards Environmental Conservation: Assessing Influencing Factors in Jor Bay Lombok Indonesia. **Marine Policy**. 120(2021): 1-10.
- Bezzina, F. H.; & Dimech, S. (2011). Investigating the Determinants of Recycling Behaviour in Malta. **Management of Environmental Quality**. 22(4): 463-485.
- Droplet, A.; & Aaker. J. (2002). Off-Target? Changing Cognitive-Based Attitudes. **Journal of Consumer Psychology**. 12(1): 59-68.
- Fishbein, M.; & Ajzen, I. (1975). **Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research**. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Hahn, L.; Buttler, B.; & Walther, E. (2021). **Sustainable**. Retrived on April 13, 2021, from <https://doi.org/10.3390/su13042186> pp1-10.
- Hu, S. (2020). **Beach Pollution**. Retrieved on February 25, 2021, from <https://www.nrdc.org/stories/beach-pollution-101>
- Landrigan, P. J.; Stegeman, J. J.; Fleming, L. L.; Allemand, D.; Anderson, D. M.; Backer, L.C.; Brucker- Davis, F.; Chevalier, N.; Corra, L.; Czerucka, D.; Bottein, M –Y D.; Demeneix, B.; Depledge, M.; Deheyn, D.D.; Dorman, C. J.; Fenichel, P.; Fisher, S.; Gaill, F.; Galgani, F.; Gaze, W. H.; & Rampal, P. (2020). Human Health and Ocean Pollution. **Ann Glob Health**. 86(1): 151.
- Millar, M.G.; & Tesser, A. (1986). Effects of Affective and Cognitive Focus on the Attitude-Behavior Relation. **American Psychological Association Inc**. 51(2): 270-276.

- Sanda, C.; Takacs, E.; Suaria, G.; Borgogno, F.; Laforsch, C.; & Loder, M. M. J. (2020). **Society Role in the Reduction of Plastic Pollution**. The Handbook of Environmental Chemistry. doi:10.1007/698_2020_483 downloaded on 2020-06-20 pp 1-27.
- Soares, J.; Miguel, I.; Venancio, C.; Lopes, I.; & Oliveira, M. (2021). Public Views on Plastic Pollution: Knowledge, Perceived Impacts, and Pro-Environmental Behaviours. **Journal of Hazardous Materials**. 412(2): 125227.
- Susak, M. (2016). **Factors that Affect Classroom Participation**. Thesis M.S. (Service Leadership and Innovation). Zagreb, Croatia: Rochester Institute of Technology.
- Testa, J. (2018). The Effects of Participatory Beach Clean-ups on Attitude and Awareness towards Marine Biodiversity and Conservation at the Destin Jetties. **J Oceanogr Mar Res**. 6: 187.
- Williams, A.T. & Rangel-Buitrago, N. (2019). Marine Litter: Solutions for a Major Environmental Problem. **Journal of Coastal Research**. 35(3): 648-663.
- Women Engage for a Commom Future. (2018). **Plastics, Gender and Environment**. Netherlands: Women Engage for a Commom Future.